

מאמר התעוררות בענין מכשול עבודה זרה רח"ל שיש בכיסוי הראש

א. הנה לאחרונה נזדעזע כל בית ישראל אודות ענין מכשול עבודה זרה שנתוודע שבפאות נכריות אשר כיסו ראשן של בנות ישראל היו עשויים משערות אשר יש עליהם איסור תקרובת ע"ז ואביזרייהו, והוחלט ע"פ פוסקי הדור שדינם בשריפה וביעור מן העולם, והרבה הצטערו מאד ותמהו על מה עשה ה' ככה ליתן מכשול לכשרים וצדיקים שיכשלו באיסור חמור ליהנות מעבודה זרה, ומרן הגאון בעל שבת הלוי שליט"א התבטא "דמי יודע איזה אסונות עברו עלינו באשמת חטא זה" אע"פ שהיה שגגה, וכמה יר"ש הראו בני"י במה שהסכימו בלב שלם לבערן חיכ"ל מן העולם לבלתי השתמש בחששות כאלו, וא"כ למה לא שמר הקב"ה רגלי חסידיו מלהיכשל בזאת.

ב. ולחומר העניין נראה לבאר הדברים בפשטות, היות שכבר כו"כ שנים אשר נפוצו פאות נכריות ארוכות ופרוצות אשר הרבנים הפוסקים אשר אנו שותים מימיהם בהלכות החמורות שבתורה הורו **שיש איסור מוחלט מלהשתמש בהם מפני שמגרים יצה"ר יותר משער האישה בעצמו, והם דומים לגמרי כשערה בלי שום היכר כלל, וגם מעוררים הרהור דוגמת פריעת שער האישה, והם יותר גרועים מנבל ברשות התורה,** ויש שאמרו שהם קרובים לאביזריהו דגילוי עריות וכיו"ב, ומ"מ למעשה רבו מאד המקילים שלא שמעו בקול הרבנים **וגם בנות חשובות מבתים של ת"ח הקילו בזה,** ועדיין מכשול זה מרקד בינינו, מפני שיצר היופי גדול מאד, והעיקר שכל אחד נשען על השני והולך אחרי הרבים ועובר ע"מ שכתוב לא תהיה אחרי רבים לרעות.

ולכן הדבר פשוט שהקב"ה הראה לנו שיכול להיות מכשול חמור כעבודה זרה שיכשלו בו רבים ואין שום ראייה מהנהגת הרבים על כשרות הדבר ואין לך ראייה יותר מובהקת מזו שרבים נכשלו בע"ז החמורה שנוכל לדעת מזה שאין שום הוכחה ממה שהרבים עושים.

ג. והנה יש להעמיק עוד בזה, עפ"ד רבינו הגר"א ז"ל שאומר שיש קבלה מן הגאונים איש מפי איש עד מרע"ה **שכל עבודה זרה שהיתה בעולם היא קשורה עם דבר ערוה וזימה,** ולכן נאמר ויזנו אחרי הבעלים, וכן דרשו בגמ' ברכות (יב:) עה"פ ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם דפסוק אשר אתם זונים הולך על ענין עבו"ז כמ"ש ויזנו אחרי הבעלים (ד' הגר"א ז"ל הובאו בס' מים אדירים על הזהר מתלמידו הג"ר מ"מ משקלאב ז"ל).

ולפ"ז מובן הקשר שיש בין הנאת עבודה זרה להנאת יצה"ר דעריות, דמי שאינו מתנהג בצניעות ומגרה יצה"ר דעריות יכול להגיע לחטא איסור הנאה מעבו"ז, וכן דרשו (חולין כג.) כל מקום שנאמר השחתה אינו אלא דבר ערוה ועבו"ז, ערוה דכתיב כי השחתית כל בשר את דרכו על הארץ ועבו"ז דכתיב פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל, וברש"י פ' נח עה"פ קץ כל בשר איתא כל מקום שאתה מוצא עבו"ז וזנות - אנדרלמוסא באה והורגת טובים ורעים, (ואל תתמה שאנו מדברים על זנות, דהרי ענין השחתה המובא בדור המבול קאי גם על עבירות של הרהור שגורמים לידי טומאה, דעל זה נאמר כי השחתית כל בשר את דרכו, ועיין נדה יג.).

ד. וכאשר נתבונן בפסוק ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, דהמכוון בזה דאם יש פגם ערוה אין השכינה מצויה שם להציל אותנו ולשמור עלינו, נבין בפשטות שאין סיעתא דשמיא לינצל מחטאים אם נכשלים בדבר ערוה ואביזרייהו, ולכן אין הדבר רחוק ותמוה **שראש שלובש כיסוי בלתי צנוע המעורר כלפי חוץ רגשי יצרא דעריות, שבודאי ראש כזה עלול להגיע לאיסור החמור דע"ז ולא יצילנו הקב"ה מזה האיסור, מפני**

שהקב"ה טהור עיניים מראות ברע, ופאה פרוצה רע בעיני ה', והלעיטהו לרשע וימות בעבירה גוררת עבירה רח"ל.

ולענ"ד הדברים פשוטים וברורים, אע"פ שלא יתקבלו אצל הרבים אשר מהדרים לקנות פאות בלי חשש ע"ז, ואעפ"כ אינם מונעים עצמן מפאות פרוצות שיש בהם טומאת אביזריהו דעריות.

ה. ואין לתמוה ולהקשות דהרי נכשלו בעוון עבודה זרה גם נשים שלבשו פאות כשרות וצנועות בלתי פרוצות ולמה הגיע להם המכשול הגדול, תמה זו לא קשיא דהרי מצינו (ב"ק צב.) בהדי הוצא לקי כרבא ופירש"י שהטובים נלקין בשביל שכנים הרעים, וידוע דכל ישראל ערבים זל"ז מפני שצריך להוכיח ולמחות, וגם הרבה פעמים האמהות לובשות כהלכה והבנות כבר מתדמים לאחרים והאדם נתפס בעוון אנשי ביתו.

וכ' הרמב"ם (סוף ה' סוטה) וכל מי שאינו מקפיד על אשתו ועל בניו וב"ב ומזהירן ופוקד דרכיהן תמיד עד שידע שהן שלמין מכל חטא ומעון הרי זה חוטא שנא' וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא עכ"ל. וכל העניין מדובר אודות מדת הצניעות שכל אחד אחראי על מי שיכול למחות בו, וגם באופן שאינו יכול למחות פשוט שחטא הרבים גורם לסילוק שכינה מישראל באופן שאין לנו סיוע ח"ו למנוע אותנו מחטאים, וגם על חטא של יחיד מצינו בחז"ל שגורם לשכינה שתסתלק מישראל ח"ו.

ו. והמתבונן בגודל היצר בעניין לבישת הפאות הבלתי צנועות יראה כמה עבו"ז וגאוה יש בטיפוח האדם לראות א"ע ולהראות לאחרים פרצופו, ופשוט האדם עושה את עצמו אליל ומתגאה ביופיו וצורתו ומראהו החיצוני, וכמובן שעיקר הגאוה שהיא שקולה כעבו"ז יש בהרמת הראש [ולכן מצינו שראש הוא ענין עבו"ז עי' רש"י פ' שלח (י"ד-ד') עה"פ נתנה ראש], ואין פלא שהראו לנו מן השמים שעל הראש המתגאה שורץ עבו"ז ממש, והדבר אות ברור מן השמים לתקן המעוות.

ומצינו בגמ' נדרים (ט:) מעשה בנזיר אחד שהיה יפה עיניים וטוב רואי וקווצותיו סדורות לו תלתלים ואמר לו שמעון הצדיק מה ראית להשחית את שערך זה הנאה, וענה לו הנזיר רועה הייתי בעירי והלכתי למלאות מים מן המעיין ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז עלי יצרי ובקש לטורדני מן העולם, אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה בעולם שאינו שלך במי שהוא עתיד להיות רמה ותולעה העבודה שאגלחך לשמים, וע"ש בגמ' כמה נתפעל מצדקתו שמעון הצדיק.

והלימוד הפשוט מד' הגמ' כמה מסוכן שיער נאה להעביר את האדם על דעתו ועל דעת קונו והכל מפני הגאוה אשר מרגיש האדם ביופי הזה ומגביר יצה"ר על עצמו, והרועה הזה ראה את עצמו פעם אחת והרגיש תוקף הגאוה ויצה"ר המתלווה עם זה, ומה נאמר באלו שכל מחשבתן לייפות את עצמן ומסתכלים עשרות פעמים ביום על שערן וכוונתם להראותו לאחרים ולהתגאות בזה, איזה שחיתות וקלקול ותועבת גאוה ועבו"ז יש בזה ה"י.

ז. והנה כאשר ראינו מה שקרה לנו - מכשול טומאת עבו"ז ממש, זכינו שהרבה נשים צדקניות נתעוררו ללבוש מטפחות כמנהג ישראל מדורות קודמים לפני שנתחדשו פאות נכריות, והרי גם על פאות נכריות הכשרות היה דיון בין הפוסקים אם מספיקים לצאת י"ח כיסוי השיער, וכמובא במ"ב סי' ע"ה ס"ק ט"ו.

ח. ואמנם כהיום הזה שנפרץ העניין בפאות בלתי כשרות וצנועות שמגרים יצה"ר יותר משיער הטבעי שבאשה עצמה והראיה שגם גויים לובשים אותם כדי להתנאות, ונמצא בטל כל ענין הכיסוי שהקפידה עליו תורה מפני הצניעות, נראה פשוט שהפוסקים הקודמים מהמתירין פאות נכריות, היו מהססים על כל ההיתר, ובוודאי שהיו קובעים כמה גדרים בזה, וכל מה שהתירו לא נאמר על מה שנפוץ היום, ובודאי שעניין המטפחת הוא שמירה מעולה לדורות ונחשב הרבה יותר מהידור בהלכה לחוש לפוסקים האוסרים והוא

גדר וסייג שלא להמשך אחרי האיסור המגונה והפרוץ שדשו רבים בהתירו ע"י שעבר ושנה נעשה להם כהיתר.

ט. ומצינו בנבואת ישעיה (ג-טז) ענין תכשיטי נשים הגורמים קלקולים כש"ש יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון וגוי' ופרש"י ויאמר ה' על הנשים אשר משלו בעמי יען פאות נכריות קליעת שערות כי גבהו וגוי', ונאמר עוד שם (פסוק י"ח) ביום ההוא יסיר ה' את תפארת העכסים וגוי' ופירש"י ביום ההוא לעתיד לבא כשיבא הקב"ה להשיב את ישראל אליו יסיר ה' מהם את תפארת העכסים שלא יהו תולין תפארתם בנוי תכשיטי נשים ודברי נבלה, וע"ש באריכות פרטי התכשיטין המגרים יצה"ר והעונש על זה, וסוף הנבואה (בפרק ד' פסוק ב' ג' וגוי') ביום ההוא יהיה צמח ה' לצבי ולכבוד, ופרי הארץ לגאון ולתפארת, והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, ופירש"י **לאחר שיכלו נוי תכשיטי הנאופות והנבלות לא תסולה עוד צבי נוי כבודם באלה**, יהי צמח ה' לצבי הם הצדיקים הנשארים בס' והחכמים תלמידי התורה בהם יתלו את צבי כבודם, ופרי הארץ הם בני הצדיקים פרי עץ חיים הם יהיו לגאון ולתפארת אשר בהם יתפארו פליטת ישראל וכו' ע"ש היטב כל העניין.

והדברים מראים בעליל שכל תפארת ישראל מגאולתם וכבוד תורתם וצדקתם הכל תולה כאשר נסיר תפארת הגויים והנאפים רח"ל ולא נרצה כלל להתדמות להם, ואז נזכה לבנים צדיקים אשר נוכל להתפאר בהם והארץ תאיר מתורתם וצדקתם וכבודם הטהור, ולמה לא נתגבר על היצה"ר המסית להתקשט בראש כל חוצות בתפאורת ההבלים הגורמים לעבירות ח"ו.

י. ובדור שרבו מסיתים לרע ועינינו רואות בנים ובנות נושרים מדרך התורה הק' **הכל רק בשביל תאוות הפריצות מפני שנולדו על בסיס רעוע**, ואין להאשים הבנים רק האבות אשר לא יקפידו כראוי לקיים הלכות צניעות הלבוש בתמימות כאשר יורי מורי צדק ע"פ **התורה האמיתית בלי גילוי פנים שלא כהלכה ובלי נגיעות של תאוה וכבוד וכו'**, ופרי החטא של נטייה מדרכי התורה"ק הצנועים הם ל"ע בנים משחיתים עזבו את ה' נאצו קדוש ישראל נזורו אחור להמשך אחרי הרחוב הטמא, מפני שאין לנו זכות מדת הצניעות כהלכה וכאמור השכינה השומרת עלינו רק כאשר לא יראה בנו ערות דבר כש"כ והיה מחניך קדוש וגוי'.

יא. ובמקום שהיה לנו לשמח כאשר בוקע אור הצניעות, ובנות ישאל מתנדבות ברצון לבס' הטהור להסיר לגמרי הפאה הנכרית כדי להתרחק מן המכשול והבלתי צנוע, **אנו רואים לצערנו שיש מתקנאים בזה ורודפים להדר אחרי פאות נכריות וזה כל דאגתם שח"ו לא יהדרו על הכיסוי הטהור של המטפחת, ומרוב הלהיטות אחרי מצות פאה לעניים בדעת, הטעו גדול אחד שליט"א שיכתוב מכתב כאילו שיש חסרון בכיסוי מטפחת ועדיפא פאה נכרית, וכאשר שמעתי להדיא מפי אותו גאון וצדיק שהטעו אותו בזה, ופרסמו המכתב המוטעה ברוב צהלה ושמחה כדי למנוע מנשים צדקניות הכיסוי הטהור ומהודר כראוי בלי חשש מכשול הפריצות שיש בפאות נכריות אשר רובם ככולם אינו כהלכה והעם נכשלים בהם, ואוי לעיניים שכך רואות שאין דעת להבדיל בין הטמא והטהור.**

יב. וקביעת ההלכה וההנהגה בענייני לבוש וצניעות נמסר רק לת"ח וצדיקים יראי ה' אשר נקיים מנגיעת יצה"ר וטומאת הרחוב החודר אצל כל מי שאינו שומר עצמו בכל כוחותיו מהם ומהמונם, וגם הרוצים להינצל ולהישמר צריכים הרבה רחמי שמים.

ובדור פרוץ צריך יותר גדרים וכמבואר בספר אבן שלמה להגר"א ז"ל (פרק יא-ז) לפי שהדורות מתמעטין והולכין והערב רב מתגברין לפיכך הוצרכו חכמי הדורות בכל דור ודור לגזור גזרות וסייגים חדשים לגדור הפרצה שפרצו הערב רב עכ"ל.

ובודאי שרבותינו הפוסקים קדושי עליון היו גודרים יותר בדור פרוץ כזה, וישראל אם אינם נביאים בני נביאים הם ורגשי קודש מנשמתם הטהורה מורה להם שיש להתרחק מכל דבר הדומה לכיעור ולכן שואפים לכיסוי המובחר הרחוק מכל רע ותבא עליהם ברכת טוב משמי מרומים, וכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, וכל מקום שיש קדושה יש שכינה והברכה שורה כש"נ בכל המקום אשר תזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך.

יג. ואין להתפעל מהליצנים ומרודפי עוה"ז גם אם נראים יפים חכמים (ועי' גמ' ר"ה יז. ואינו משפירי שפירי דמחוזא ומקריין בני גיהנם וע"ש ברש"י), והסעיף הראשון בטור או"ח הוא שלא יבוש מפני המלעיגים, ואנחנו זרע אברהם אבינו ע"ה אשר לא התפעל מעולם מלא של עובדי עבו"ז והיה יחיד בעולמו של הקב"ה (עי' פסחים קי"ח.) ועליו נאמר אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף - אם מעמיד דברים כחומה ואם נותן נפשו כחומה זו שהיא עומדת בפני מלחמות הרבה וימסור נפשו על קדושת השם - נבנה עליה טירת כסף, אלו ישראל שקראן כנפי יונה נחפה בכסף (מדרש תנחומא ר"פ לך לך), וזה היה יסוד הבניין של הכלל ישראל אשר מקבלים ע"ע עול מלכות שמים שהתורה והמצוות יתקיימו באמת ואמונה בכל דור ודור.

ובין מי שנוהגת כמתירים ונוהרת שהפאה נכרית תהיה כהלכה בלי לנטות אחרי האופנה הפסולה ואחרי הרבים הטועים מדרך התורה וההלכה הנכונה, ובין מי שנוהגת כרוב רובם של הפוסקים ולובשת מטפחת ופורשת לגמרי מן הפאה נכרית כדי להתרחק יותר מן הרע, שתיהם זוכות **כל אחת כפי דרגתה** לאותה הבטחה אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף להעמיד דורות של מקיימי תורה ומעמידי יסודות היהדות בכלל ישראל, וצאצאיהם - יכירום כל רואיהם כי הם זרע ברך ה'.

כל אלו הדברים מצאתי לנכון להעלותם בכתב לזכות את הרבים ויותר ממש"כ כאן יש להאריך בענין הצניעות והכיסוי שהוא יסוד כל היהדות בדורנו העלוב וה' ירחם עלינו ועל כל בית ישראל ברוח נכון וטהור ויצילנו מיצה"ר וישרה שכינה עלינו עד נזכה לביאת גואל צדק אמן.

חזקיהו אלכסנדר סענדר יצחק ערלנגער

בניברק

אזק' א. סענדר - 3 אג' ערלנגער